

אם הפהן המשיח יחטא לאשמת העם. (ויקרא ד) רבי אבא פתח (שיר

השירים א) הגידה לי שאהבה נפשי וגו', אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך וגו', הני קראי אוקמוה חבריאי במשה, בשעתא דהוה סליק מעלמא, דאמר (במדבר כז) יפקוד יי' אלהי הרוחות לכל בשר וגו', אשר יצא לפנייהם וגו', ותנינן דעל גלותא אתמר.

ותא חזי, הני קראי כנסת ישראל אמרן למלכא קדישא. הגידה לי שאהבה נפשי, כמה דאת אמר (שיר השירים ג) את שאהבה נפשי ראיתם. ולמלכא קדישא אתמר, אנת שאהבה נפשי איכה תרעה.

בספרא דרב המנונא סבא אמר, כל זמנא דכנסת ישראל אשתכח ביה בקודשא ברין הוא, כבכיל קדשא ברין הוא בשלימו, ורעי ברעותא ליה (ולאחרנין ון ליה) לגרמיה, מההוא יניקו דחלבא (פ"א דמלכא) דאימא עלאה, ומההוא יניקו דאיהו יניק, אשקי לכל שאר אתרנין, ויניק לון. ואוליפנא דאמר רבי שמעון, כל זמנא דכנסת ישראל אשתכח בקודשא ברין הוא, קדשא ברין הוא בשלימו, בחדוה, ברכאן ביה שריין, ונפקין מניה לכל שאר אתרנין. וכל זמנא דכנסת ישראל לא אשתכח ביה בקודשא ברין הוא, כבכיל ברכאן אתמנעו מניה ומכל שאר אתרנין.

אם הפהן המשיח יחטא לאשמת העם. רבי אבא פתח, (שיר א) הגידה לי שאהבה נפשי וגו', אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך וגו'. את הפסוקים הללו בארו החכמים במשה בשעה שהיה עולה מן העולם, שאמר (במדבר כז) יפקד ה' אלהי הרוחות לכל בשר וגו', אשר יצא לפנייהם וגו'. ושנינו שזה נאמר על הגלות.

ובא ראה, הפסוקים הללו אמרה אותם כנסת ישראל למלך הקדוש. הגידה לי שאהבה נפשי, כמו שנאמר (שיר ג) את שאהבה נפשי ראיתם. ולמלך הקדוש נאמר, אתה שאהבה נפשי איכה תרעה. בספרו של רב המנונא סבא אומר, כל זמן שכנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוף הוא, כבכיל הקדוש ברוף הוא בשלמות, ורועה ברצון אותו (ואת האחרים הוא ון) את עצמו מאותה יניקת החלב (של המלך) של האם העליונה, ומאותה יניקה שהוא יונק, משקה את כל שאר האחרים ומיניק אותם. ולמדנו שאמר רבי שמעון, כל זמן שכנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוף הוא, הקדוש ברוף הוא בשלמות, בשמחה, שריות בו ברכות ויוצאות ממנו לכל שאר האחרים, וכל זמן שאין כנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוף הוא, כבכיל הברכות נמנעות ממנו ומכל שאר האחרים.

וסוד הדבר - בכל מקום שאין נמצאים זכר ונקבה, אין ברכות שורות עליו, ולכן הקדוש ברוף הוא גועה ובוכה, כמו שנאמר (ירמיה כח) שאג ישאג על נוהו. ומה הוא אומר? אוי שהתרכתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו'.

ואוליפנא דאמר רבי שמעון, כל זמנא דכנסת ישראל אשתכח בקודשא ברין הוא, קדשא ברין הוא בשלימו, בחדוה, ברכאן ביה שריין, ונפקין מניה לכל שאר אתרנין. וכל זמנא דכנסת ישראל לא אשתכח ביה בקודשא ברין הוא, כבכיל ברכאן אתמנעו מניה ומכל שאר אתרנין.

ורזא דמלתא, בכל אתר דלא אשתכח דבר ונוקבא, ברכאן לא שראן עלוי, ועל דא קדשא ברין הוא געי ובכי, כמה דאת אמר (ירמיה כ"ה) שאג ישאג על נוהו. ומאי אומר, אוי שהתרכתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו'.

וּבְשַׁעֲתָא (דף י"ז ע"ב) דְּפִנְסַת יִשְׂרָאֵל נִפְקַת
בְּגִלוּתָא, אִמְרַת קַמֵּיהּ, הַגִּידָה לִּי
שְׂאֵהְבָה נִפְשִׁי, אַנְתָּ רַחֲמִימָא דְנִפְשָׁאִי, אַנְתָּ דְכָל
רַחֲמֵי דְנִפְשִׁי בְּךָ. אֵיכָה תִרְעָה, אֵיךְ תִּזְוֹן
גְרַמְךָ, מַעֲמִיקָא דְנִחְלָא דְלֹא פְסִיק. אֵיךְ תִּזְוֹן
גְרַמְךָ מִנְהִירוֹ דְעֵדֶן עֲלָאָה. אֵיכָה תִרְבִּיץ
בְּצִהְרִים, אֵיךְ תִּזְוֹן לְכָל אֵינוֹן אַחֲרֵינִין
דְּאִשְׁתַּקֵּינִין מִנְךָ תְּדִירָא.

וְאַנָּא הוֹינָא אַתְזָנָא מִנְךָ בְּכָל יוֹמָא, וּמִשְׁתַּקֵּינָא,
וְאִשְׁקִינָא לְכָל אֵינוֹן תַּתָּאי, וְיִשְׂרָאֵל
אַתְזָנוּ בִּי, וְהִשְׁתָּא שְׁלָמָה אֶהֱיָה כְעוֹטֵיָה, אֵיךְ
אֶהְיִי מִתְעַטְפָּא, בְּלֹא בִרְכָאן, כַּד יִצְטָרְכוּן
אֵינוֹן בִּרְכָאן, וְלֹא יִשְׁתַּפְּחוּן בִּידֵי. עַל עֲדָרֵי
חֲבֵרֵיךָ, הֵיאֵךְ אֵיקוּם עֲלֵיהוּ, וְלֹא אֶהֱיָה רַעֲיָא
לְהוּ, וְזָנָא לְהוּ. עֲדָרֵי חֲבֵרֵיךָ, אֵלִין אֵינוֹן
יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינוֹן בְּנֵי אֲבָהֶן, דְּאֵינוֹן רְתִיבָא
קִדִּישָׁא לְעִילָא.

אָמַר לִיהּ קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, שְׂבוּק אַנְתָּ דִּידֵי,
דְּהָא דִּידֵי מְלָה טְמִירָא הוּא לְאַתְיָדַע.
אַבְל אַם לֹא תִדְעֵי לָךְ, לְגִרְמָךְ, הָרִי לָךְ עֵיטָא.
הִיפָּה בְנָשִׁים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר הִנֵּךְ יָפָה רַעֲיָתִי.
צָאי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֵּאן, אֵלִין אֵינוֹן צְדִיקֵינָא,
דְּאֵינוֹן נִדְשִׁין בֵּין עַקְבִּין, וּבְגִיגִיָּהוֹן זְהִיב לָךְ
חֵילָא לְקִימָא. (ועם כל דא) וְרַעֲיָא אַתְּ גְּדִיוֹתִיךָ עַל
מִשְׁפָּנוֹת הָרוּעִים, אֵלִין אֵינוֹן תְּנוּקוֹת שֶׁל בֵּית
רַבִּין, דְּעֲלָמָא מִתְקִימָא בְּגִיגִיָּהוֹן, וְיַהֲבִין חֵילָא
לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא. מִשְׁפָּנוֹת הָרוּעִים,
אֵלִין בְּתֵי רַבִּין אַתְּרַּבִּית מִדְרָשָׁא דְאַשְׁתַּכַּח
אוֹרִייתָא בְּהוֹן תְּדִירָא.

דְּכָר אַחַר אַם לֹא תִדְעֵי לָךְ הִיפָּה בְנָשִׁים וְגו'.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְצְדִיקֵינָא אִשְׁתַּכַּחוּ
בְּעֲלָמָא, וְאֵינוֹן תְּנוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּין מִשְׁתַּכַּחֵי
וְלַעֲאן בְּאוֹרִייתָא, יְכָלָא כַּנְסַת יִשְׂרָאֵל לְקִימָא

וּבְשַׁעֲתָא שְׁפִנְסַת יִשְׂרָאֵל יִצָּאָה
לְגִלוּתָא, אִמְרַת לְפָנָיו: הַגִּידָה לִּי
שְׂאֵהְבָה נִפְשִׁי. אַתָּה אֶהוּב נִפְשִׁי,
אַתָּה שְׁכַל אֶהְבַּת נִפְשִׁי בְּךָ, אֵיכָה
תִרְעָה? אֵיךְ תִּזְוֹן אֶת עֲצָמְךָ
מִעֲמֶק הַנְּחָל שֶׁלֹּא פוֹסֵק, אֵיךְ
תִּזְוֹן אֶת עֲצָמְךָ מִהָאוֹר שֶׁל הָעֵדֶן
הָעֲלִיּוֹן. אֵיכָה תִרְבִּיץ בְּצִהְרִים,
אֵיךְ תִּזְוֹן אֶת כָּל אֵלוֹ הָאַחֲרִים
שְׂנֵשְׁקִים מִמֶּךָ תְּמִיד?

וְאַנִּי הֵייתִי נְזוּנִית מִמֶּךָ בְּכָל יוֹם,
וְנִשְׁקִית וּמִשְׁקָה אֶת כָּל אוֹתָם
הַתַּחֲתוֹנִים, וְיִשְׂרָאֵל נְזוּנוּ בִּי,
וְעַכְשָׁו שְׁלָמָה אֶהֱיָה כְעוֹטֵיָה, אֵיךְ
אֶהֱיָה מִתְעַטְפֶּת בְּלֵי בְרִכוֹת,
כְּשִׁיִצְטָרְכוּ אוֹתָן בְּרִכוֹת וְלֹא
יִמְצְאוּ בִּידֵי. עַל עֲדָרֵי חֲבֵרֵיךָ,
אֵיךְ אֶעֱמֵד עֲלֵיהֶם וְלֹא אֶהֱיָה
רוּעָה לָהֶם וְזָנָא אוֹתָם. עֲדָרֵי
חֲבֵרֵיךָ - אֵלוֹ הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם
בְּנֵי הָאֲבוֹת, שֶׁהֵם הַמְּרַכְּבֵי
הַקְּדוּשָׁה לְמַעְלָה.

אָמַר לָהּ הַקְּדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּא:
תַּעֲזוּבִי אֶת אֶת שְׁלִי, שְׁהָרִי שְׁלִי
הוּא דְכָר נִסְתָּר מִלְּהוֹדַע. אַבְל -
אִם לֹא תִדְעֵי לָךְ, לְעֲצָמְךָ, הָרִי
לָךְ עֵצָה. הִיפָּה בְנָשִׁים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּךְ יָפָה רַעֲיָתִי. צָאי לָךְ
בְּעַקְבֵי הַצֵּאן - אֵלֵהֶם הֵם הַצְּדִיקִים
שֶׁהֵם נִדְשִׁים בֵּין הָעַקְבִּים,
וּבְשִׁבְלָם נִתֵּן לָךְ כַּח לְעֵמֵד. (ועם
כל דא) וְרַעֲיָא אַתְּ גְּדִיוֹתִיךָ עַל
מִשְׁפָּנוֹת הָרוּעִים - אֵלוֹ הֵם
תְּנוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּין שֶׁהֵעוֹלָם
מִתְקִים בְּשִׁבְלָם, וְנִזְוִנִים כַּח
לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא. מִשְׁפָּנוֹת
הָרוּעִים - אֵלוֹ בְּתֵי רַבִּין, מְקוֹם בֵּית
הַמְּדֻרָשׁ שֶׁתְּמִיד נִמְצְאָת בְּהֶם
הַתּוֹרָה.

דְּכָר אַחַר אַם לֹא תִדְעֵי לָךְ הִיפָּה
בְנָשִׁים וְגו' - בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעֲתָא
שְׂצִדִיקִים נִמְצְאִים בְּעוֹלָם,
וְאוֹתָם תְּנוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּין
נִמְצְאִים וְעוֹסְקִים בְּתוֹרָה, יְכוּלָה

עמהון בגלותא. ואי לאו, פביכול היא ואינון לא יכלי לאתקיימא בעלמא. ואי זפאין אשתכחו, אינון אתפסון בקדמיתא. ואי לא, אינון גדיין דעלמא מתקיימא בגיניהון, מתפסין בקדמיתא, וקודשא בריך הוא סליק לון מעלמא, אף על גב דלא אשתכח בהו חובה. ולא דא בלחודוי, אלא רחיק מגייה לפנסת ישראל ואתגלייא בגלותא.

הדא הוא דכתיב אם הפהן המשיח יחטא לאשמת העם. אמאי יחטא. לאשמת העם, בגין חובי עלמא דגרמו האי, לאשמת העם ודאי, ולא לאשמה דיליה. יחטא: יגרע טובייה, ודאין דיגיה בכלא, פמה דאת אמר (מלכים א א) והייתי אני ובני שלמה חטאים. דבר אחר אם הפהן המשיח, דא קדשא בריך הוא כדקאמרן. יחטא, יגרע מן פנסת ישראל ומעלמא, דלא יהיב להון ספוק ברקאן. אמאי איהו לאשמת העם ודאי, בגין חובה דעמא היא.

אם הפהן המשיח יחטא. (ויקרא ד) רבי יצחק פתח, (שמות לב) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך, הפסוק הזה קשה. פך היה צריך לכתב: זכור לאברהם וליצחק ולישראל. מה זה ליצחק? אלא פך שנינו, בכל מקום השמאל נכלל בימין, והוא בכלל של הימין. שהימין הזה מתקן לעולמים להכליל בו את השמאל, ועל פן לא חלק, פדי להכליל אותו באברהם. ומשום פך לאברהם ליצחק (דוקא) כלל אחר. (אבל) ולישראל, שהרי הוא אוחו בכנפיו (בכתפיו) את שניהם, והוא שלם בכל.

אשר נשבעת להם פך. אומאה אומי קדשא בריך הוא לאבהן, באבהן דלעילא הדא

פנסת ישראל לעמד עמם בגלות. ואם לא, פביכול היא והם אין יכולים להתקים בעולם. ואם נמצאים צדיקים, הם נתפסים בראשונה. ואם לא, אותם הגדיים שהעולם מתקים בשבילם נתפסים בראשונה, והקדוש ברוך הוא מסלק אותם מן העולם, אף על גב שאין נמצא בהם חטא. ולא זה בלבד, אלא מרחיק ממנו את פנסת ישראל וגולה לגלות. זהו שכתוב, אם הפהן המשיח יחטא לאשמת העם. למה יחטא? לאשמת העם. משום חטאי העולם שגרמו את זה, לאשמת העם ודאי, ולא לאשמתו. יחטא - יגרע טובו ודן דין בכל, כמו שזאמר (מלכים א א) והייתי אני ובני שלמה חטאים. דבר אחר אם הפהן המשיח - זה הקדוש ברוך הוא, פפי שאמרנו. יחטא - יחסר מפנסת ישראל ומעולם, שלא נותן להם ספוק הברכות. למה? זהו לאשמת העם ודאי, זה בשביל החטא של העם.

אם הפהן המשיח יחטא. רבי יצחק פתח, (שמות לב) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך, הפסוק הזה קשה. פך היה צריך לכתב: זכור לאברהם וליצחק ולישראל. מה זה ליצחק? אלא פך שנינו, בכל מקום השמאל נכלל בימין, והוא בכלל של הימין. שהימין הזה מתקן לעולמים להכליל בו את השמאל, ועל פן לא חלק, פדי להכליל אותו באברהם. ומשום פך לאברהם ליצחק (דוקא) כלל אחר. (אבל) ולישראל, שהרי הוא אוחו בכנפיו (בכתפיו) את שניהם, והוא שלם בכל.

אשר נשבעת להם פך. שבועה נשבע הקדוש ברוך הוא לאבות, באבות שלמעלה, זהו שכתוב

הוא דכתיב אשר נשבעת להם בך, באינון דלעילא באינון דשראן בך. ותדבר אליהם ארבה את זרעכם וגו'. אשר אמרתי, אשר אמרת מיבעי ליה. אלא קדשא ברין הוא אמר בך לאבהן, זמנא ותרין זמנין. אשר אמרתי: דצביתי ברעו נפשי, דהא אמירה רעותא הוא, הדא הוא דכתיב, (מלכים א ח) אדני אמר לשפון בערפל. ועוד מה תאמר נפשך ואעשה לך. ונחלו לעולם, מאי לעולם. עולם דלעילא, דאחידא ביה ההיא ארץ, ואתגזנת מההוא עולם, ואי האי ארץ אתרכת, במאי הוא. לאשמת העם הוא דהוי.

רבי יצחק אמר, אם הפהן המשיח יחטא, דא כהן דלתתא, דאתתקן לעבודה ואשתכח ביה חטאה, לאשמת העם הוא דהוי ודאי. ווי לאינון דסמיכין עליה, (דף י"ח ע"א) פגוונא דא, שליחא דצבורא דאשתכח ביה חטאה, (בגין דעמא לא אשתתחו ופאין קמו קדשא ברין הוא) ווי לאינון דסמיכין עליה. אמר רבי יהודה, ופל שפן פהנא, דכל ישראל, ועלאין ותתאין פלהו אחידן (נ"א מחפאן) ומצפאן לאתברכא על ידי. דהא תנינן, בשעתא דכהנא שארי לכוונא מלין, ולקרבא קרבנא עלאה, פלא אשתכחו בברכתא ובחדוותא. ימינא, שארי לאתערא. שמאלא אתפליל בימינא, וכלא אתאחיד ואתקשר דא בדא, ואתברכון פלהו כחדא. אשתכח, דעל ידא דכהנא, מתברכאן עלאי ותתאי, והא אוקמוה. ובגין בך בעי לקרבא קרבנא עליה, בגין דיתכפר חוביה. אמר רבי יוסי, הא תנינן, דעל ידא דכהנא אתכפר חובא דבר נש, פד קריב קרבנא. השתא דאיהו חטי, מאן מקריב עליה, ומאן יכפר עליה. אי תימא דאיהו מקריב על

אשר נשבעת להם בך, באותם שלמעלה באותם ששורים בך. ותדבר אליהם ארבה את זרעכם וגו'. אשר אמרתי, אשר אמרת היה צריך להיות! אלא הקדוש ברין הוא אמר בך לאבות פעם ופעמים. אשר אמרתי - שרציתי ברצון נפשי, שהרי אמירה זהו רצון. זהו שכתוב (מלכים א-ח) אדני אמר לשפן בערפל. ועוד מה תאמר נפשך ואעשה לך. ונחלו לעולם, מה זה לעולם? העולם שלמעלה שאחווה בו אותה ארץ, ונזונית מאותו עולם. ואם הארץ הזו מתגרשת, ממה זה? לאשמת העם הוא נהיה.

רבי יצחק אמר, אם הפהן המשיח יחטא - זה הפהן שלמטה, שנתתקן לעבודה ונמצא בו חטא, זה ודאי קורה לאשמת העם. אוי לאותם שסומכים עליו. כמו כן שליח צבור שנמצא בו חטא, (משום שהעם לא נמצאו צדיקים לפני הקדוש ברין הוא) אוי לאותם שסומכים עליו. אמר רבי יהודה, וכל שפן הפהן, שפל ישראל, והעליונים והתחתונים, כלם מאחדים (מחבים) ומצפים להתברך על ידו.

שהרי שנינו, בשעה שהפהן מתחיל לכוון דברים ולהקריב קרבן עליון, הכל נמצאים בברכה ובשמחה. הימין מתחיל להתעורר, השמאל נכלל לימין, והכל נקשר ונאחז זה עם זה, וכלם מתברכים פאחד. נמצא שעל ידי הפהן מתברכים העליונים והתחתונים, והרי פרושה. ומשום בך צריך להקריב קרבן עליו, כדי שיתכפר חטאו. אמר רבי יוסי, הרי שנינו שעל ידי הפהן מתכפר חטאו של אדם כשמקריב קרבן. עכשו כשהוא חוטא, מי מקריב עליו ומי יכפר